

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ
ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ
ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ 063 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻՆ
(ՀԱՍՑԵ՝ 0051, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ,
Ք. ԵՐԵՎԱՆ, ՀՈՎՍԵՓ ԷՄԻՆԻ ՓՈՂ., 123)

ԿԱՐԾԻՔԸ
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԸՆԴԴԻՄԱԽՈՍ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒ, ԴՈՑԵԼՏ
Ս. Վ. ՄՆԱՑԱԿԱՆՅԱՆԻ

Արմինե Արկադյայի Հովսեփյանի՝ «Հայեցողական լիազորությունների կիրառման իրավաչափությունը վարչաիրավական հարաբերություններում» վերտառությամբ ԺԲ.00.02 - Հանրային իրավունք (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում) մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացված ատենախոսության վերաբերյալ

Ատենախոսությունը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլուխներից, եզրակացությունից և օգտագործված գրականության ցանկից:

Ատենախոսության թեման ունի արդիականության բարձր մակարդակ՝ պայմանավորված մշտապես զարգացող հասարակական հարաբերություններում մեծացող հանրային

իշխանության մարմիններին օրենքով վերապահված հայեցողական լիազորությունների ծավալով, որոնք հաճախ վարչական մարմինը կիրառում է չարաշահմամբ՝ խախտելով մարդու իրավունքներն ու ազատությունները: Հետազոտության տեսական և գործնական նշանակությունը բխում է դրա եզրակացությունների և արդյունքների վերլուծությունից: Այն բաղկացած է մարդու և քաղաքացու իրավունքների, ազատությունների հարգման ու պահպանման սկզբունքի իրականացման հետ կապված մի շարք հարցերի գիտական և տեսական մշակումից՝ դրանց լուծման համար նախատեսված միջոցառումների համալիր ներկայացմամբ:

Հեղինակն աշխատանքի ներածությունում հիմնավորում է թեմայի արդիականությունը, սահմանում է ատենախոսության նպատակները, առաջադրում այդ նպատակներին հասնելու համար լուծման ենթակա խնդիրները: Վերջինս սահմանում է նաև ստացվող արդյունքների տեսական և գործնական նշանակությունը, ներկայացնում է թեմային առնչվող մասնագիտական գրականությունը, ինչպես նաև ատենախոսության նորմատիվ փորձառնական և մեթոդաբանական հիմքերը:

Ատենախոսությունն ինքնուրույն հետազոտության արդյունք է՝ պայմանավորված ձևավորման պահանջների հետևողական պահպանմամբ: Ատենախոսության հիմնադրույթներն արտացոլված են գիտական հրապարակումներում և մենագրությունում:

Թեկնածուական ատենախոսությունը և սեղմագիրը համապատասխանում են նման աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներին:

Ատենախոսության գիտական նորույթն այն է, որ վարչական իրավունքում փորձ է կատարվում համակողմանիորեն

ուսումնասիրել հայեցողական լիազորությունների կիրառման իրավաչափության կատարելագործման հիմնախնդիրները՝ բացահայտելով այդ գործընթացի օրինաչափությունը, նման ուսումնասիրությամբ ձևակերպել և հիմնավորել նորարարական առաջարկություններ՝ դարձնելով հայեցողական լիազորությունների կիրառման առավել արդյունավետ, ինչպես տեսական, այնպես էլ գործնական առումով: Արդյունքում, վերլուծության ենթարկելով միջազգային և հայրենական փորձը, հեղինակը կատարել է ոչ միայն գիտական եզրահանգումներ, այլև ներկայացրել է վարչական իրավունքում հայեցողական լիազորությունների կառուցակարգերի կատարելագործման և զարգացման մի շարք գործուն առաջարկություններ:

Ատենախոսության գիտական նորույթի ուսումնասիրության արդյունքում բացահայտված և գիտականորեն հիմնավորված լուծումների առաջադրմամբ պայմանավորված՝ ընդհանրացված բնույթի եզրահանգումներն ու առաջարկություններն են, որոնք սահմանվել են ատենախոսության պաշտպանության ներկայացվող դրույթներում, ատենախոսական աշխատանքի մի շարք հատվածներում:

Ատենախոսության առաջին գլխում հեղինակը վերլուծության է ենթարկում հայեցողական լիազորությունների կիրառման հիմքերը, ներկայացնում տարբեր հետազոտողների կողմից ներկայացված գիտական մոտեցումներն ու տեսակետները, վերջիններիս կողմից շարադրված ձևակերպումները հայեցողական լիազորությունների վերաբերյալ:

Ատենախոսության երկրորդ գլխում հեղինակը ներկայացնում է

իրավակիրառ պրակտիկայում վարչական մարմինն օրենքով վերապահված հայեցողական լիազորությունների արդյունավետ կիրառումն ապահովող մեխանիզմների կատարելագործումը, որը նպաստում է իրավակարգավորումների և իրավակիրառ պրակտիկայի փոխկապակցվածության ամրապնդմանը: Անդրադարձ է կատարվում վարչարարության սկզբունքների առանձնահատկություններին, համեմատական վերլուծություն է կատարում հայեցողական լիազորությունները սահմանափակելու սկզբունքի և վարչարարության այլ սկզբունքների միջև արտահայտելով դրանց փոխգործակցության կարևորությունը: Հեղինակը երկրորդ գլխում հայեցողական լիազորությունների կիրառումը պայմանավորել է այնպիսի բովանդակային բնութագրիչներով, ինչպիսիք են՝ հայեցողական լիազորությունների ընտրության ազատությունը, նպատակահարմարությունը, հիմնավորվածությունը և պատճառաբանվածությունը, որոնք պետք է ունենան սկզբունքային նշանակություն և հիմք պատշաճ վարչարարության և հայեցողական լիազորությունների կիրառելիության անհրաժեշտության որոշման գործում՝ պահպանելով մարդու իրավունքներն ու օրինական շահերը բոլոր կամայականություններից:

Ատենախոսության երրորդ գլխում հեղինակը վերլուծության է ենթարկում կոռուպցիայի դեմ պայքարը, որը դրսևորվում է պետության, պետական մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հասարակության, կազմակերպությունների և անհատների գործունեությամբ՝ իրենց լիազորությունների սահմաններում: Հեղինակը նշել է նաև, որ

կոռուպցիայի դեմ պայքարի միջոցառումների մշակմամբ և իրականացմամբ հնարավոր է հասնել դրա նվազեցմանը, քանի որ անիրատեսական է խոսել դրա ամբողջական վերացման մասին: Կոռուպցիայի նվազեցումը հնարավոր է իրականացնել՝ հայեցողական լիազորությունների շրջանակի հնարավորինս նեղացմամբ և հսկողության ու վերահսկողության ինստիտուտների կատարելագործմամբ: Հեղինակն ընդգծել է նաև վարչական մարմնի կողմից հայեցողական լիազորությունների կիրառման ընթացքում առաջացած արգելքների հաղթահարման կարևոր նշանակությունը՝ ոչ միայն վարչական մարմնի, այլև մարդու իրավունքների և ազատությունների պահպանման համար, որոնք կարգավորում և պաշտպանում են հասարակական կյանքի հիմնական ոլորտներն ու ապահովում օրինականությունը: Երրորդ գլխում անդրադարձ է կատարվել հայեցողական լիազորությունների կիրառման իրավաչափության խախտման հետևանքների հնարավոր վերացման միջոցներից յուրաքանչյուրին, որոնք կարող են նպաստել հայեցողական լիազորությունների կիրառման ուժեղացմանը և որոշումների ընդունման գործընթացում իրավաչափության, թափանցիկության, հաշվետվողականության և ամբողջականության վրա հիմնված համակարգի ապահովմանը:

Եզրակացության մեջ ընդգրկված են հետազոտության հիմնական արդյունքներն ու եզրահանգումները: Ընդհանրացնելով պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում ձևավորված գիտական հայեցակարգերը և տեսությունները՝ հանգեցինք այն հետևության, որ հայեցողական լիազորությունները գոյություն են ունեցել վաղնջական ժամանակներից, երբ գոյություն չեն ունեցել

պետությունները, հետևաբար նշվածը վկայում է, որ հայեցողական լիազորություններն ավելի վաղ են ծագել, քան պետությունը՝ չնայած որ հայեցողական լիազորությունների ձևավորման և զարգացման գործընթացն ուղղակիորեն պայմանավորված է հանրային հարաբերությունների հետ, որոնք էլ իրենց հերթին անխզելիորեն կապված են պետության և հանրային իշխանության գործունեությամբ:

Վերոնշյալի, ինչպես նաև պաշտպանությանը ներկայացված հիմնադրույթների ուսումնասիրությունը՝ վկայում է, որ ատենախոսությունը համապատասխանում է ներկայացվող պահանջներին:

Այդուհանդերձ, առկա են որոշակի նկատառումներ, որոնք հաշվի առնելու պարագայում կարող է ավելի բարձրանալ աշխատանքի գիտական և գործնական արժեքը, մասնավորապես՝

1. ատենախոսությունում հեղինակն ուսումնասիրել և վերլուծել է «հայեցողություն» հասկացության և մի շարք այլ հասկացությունների միջև նմանությունն ու տարբերությունը, սակայն կարծում ենք, որ առավել խորքային ուսումնասիրությունը կարող էր ընդգծել աշխատանքում «հայեցողություն» կատեգորիայի իրավական բովանդակության բացահայտման կարևորությունը, ինչպես նաև հեղինակը կարող էր անդրադառնալ այլ հասկացությունների ևս, օրինակ՝ «գործողություն» հասկացությանը:

2. Պաշտպանության ներկայացվող 4-րդ դրույթում /հայեցողական լիազորությունների սահմանափակման բովանդակային հատկանիշները, այն է՝ ազատ և իրավաչափ ընտրությունը, նպատակահարմարությունը, հիմանավորվածությունը

և պատճառաբանվածությունը/ հեղինակը առաջարկել է երեք բնութագրիչներ, որոնք գործնական ուղեցույց են կազմում ցանկացած վարչական մարմնի կամ նրա պաշտոնատար անձի համար: Հայեցողական լիազորությունների կիրառման իրավաչափության հարցում առաջնային նշանակություն ունի հիմնավորվածությունը և պատճառաբանվածությունը, քանզի դրանք կարող են նվազեցնել կոռուպցիոն ռիսկերը: Կարծում ենք, որ հեղինակը կարող էր առավել խորքային վերլուծություն կատարել՝ քննարկելով նաև այլընտրանքային տարբերակներ դրանց կիրառման դեպքում:

3. Ատենախոսությունում անդրադառնալով կոռուպցիայի բացասական հետևանքների հնարավոր առաջացմանը հայեցողական լիազորությունների կիրառման դեպքում՝ հեղինակն իրավացիորեն նշել է, որ վարչական մարմիններին տրամադրված լայն հայեցողական լիազորությունները մեծացնում են հավանականությունն իրավասու պաշտոնատար անձանց կողմից նման լիազորությունների օգտագործումն ի շահ իրենց, որը չի ենթադրում բացառապես նյութական շահ, այլ՝ իր համար ցանկալի անձի օգտին որևէ գործողություն (անգործություն) կատարել: Այսինքն, վարչական մարմնին վերապահված լայն հայեցողական լիազորություններն իրականում կարող են հիմք հանդիսանալ կոռուպցիայի զարգացման համար՝ առաջարկելով հնարավոր «միջոցառումների մշակումներ», սակայն աշխատանքն առավել կշահեր, եթե հեղինակը որպես լուծում առաջարկեր նաև հրապարակային ուղեցույցների մշակում, ներքին վերահսկողության մեխանիզմների մշակում և այլն:

4. Պաշտպանության ներկայացվող 7-րդ դրույթում վարչական

մարմինների կողմից հայեցողական լիազորությունների կիրառման իրավաչափության և վարչարարության արդյունավետության հարցում հեղինակը կարևորել վարչական մարմնի ջանասիրությունը, պատասխանատվությունը և մարդասիրությունը: Չնայած հեղինակը փորձ է կատարել համակողմանի ներկայացնել դրանցից յուրաքանչյուրի կարևորությունը, այնուամենայնիվ կարծում ենք, որ նշված դրույթը լրացուցիչ պարզաբանման կարիք ունի՝ հստակեցնելով այն մոտեցումը, որով առաջնորդվելով հեղինակն առաջարկել է տվյալ հասկացությունները:

Չնայած ներկայացված նկատառումներին՝ ատենախոսությունն ամբողջական հետազոտություն է: Հեղինակն իր հետազոտության համար ընտրել է մի թեմա, որի շրջանակներում վերջին տասնամյակների ընթացքում առաջացել են տարբեր չլուծված խնդիրներ: Դրանց հնարավոր լուծումները ներկայացվել են ատենախոսության պաշտպանության ներկայացվող հիմնարար դրույթներում, ինչպես նաև ատենախոսությունում: Հետևաբար, մեր կողմից ներկայացված դիտողությունները կրում են մասնակի բնույթ, իսկ աշխատանքն ունի գիտական արժեք:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ գտնում են, որ Արմինե Արկադյայի Հովսեփյանի՝ «Հայեցողական լիազորությունների կիրառման իրավաչափությունը վարչաիրավական հարաբերություններում» թեմայով թեկնածուական ատենախոսությունը ավարտուն, գիտական նորույթ պարունակող ամբողջական հետազոտություն է, որը համապատասխանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997թ. օգոստոսի 8-ի թիվ 327 որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում գիտական

աստիճանաշնորհման կանոնակարգի» 7-րդ կետի պահանջներին, իսկ հեղինակը արժանի է ԺԲ.00.02 - Հանրային իրավունք - (սահմանադրական, վարչական, ֆինանսական, մունիցիպալ, բնապահպանական, եվրոպական իրավունք, պետական կառավարում) մասնագիտությամբ իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանին:

Պաշտոնական ընդդիմախոս,
իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
Ս. Վ. Մնացականյան

25 հունվարի 2026թ.

Ս. Վ. Մնացականյանի ստորագրությունը հաստատում եմ՝

« Խաչատուրյան Լեւոնյանի համալսարան »
Իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ

